

Flystasjon på **billigsalg**

Metoderapport SKUP-prisen 2005

Svein Morten Havaas,

Farsunds Avis

Metoderapport SKUP-prisen 2005

1. Journalist:

Svein Morten Havaas, skrivende nyhetsredaktør i Farsunds Avis.

2. Tittel:

«**Flystasjon på billigsalg**» - det dreier seg om salget av Lista flystasjon – en 5.000 dekar stor tidligere militær eiendom med påstående 30.000 kvadratmeter bygningsmasse og en av landets lengste flystriper. Kjøperne, Lista Flypark AS (under stiftelse) fikk rundt 14,5 millioner kroner i kompensasjon da de kjøpte eiendommen for 3,5 millioner kroner høsten 2002. Den reelle kjøpesummen på minus 11 millioner kroner var ikke offentlig kjent før det ble avslørt av Farsunds Avis høsten 2003.

3. Publisert:

I Farsunds Avis – både papir- og delvis nettutgaven i en serie på til sammen rundt 140 artikler (samt 17 lederartikler og 17 innlegg i meningsspalten) fra 29. august 2003 til dags dato.

4. Redaksjonsadresse:

Farsunds Avis
Strandgaten
Postboks 23
4551 Farsund
Tlf: 38 39 50 00

5. Kontaktperson:

Svein Morten Havaas
Fyrveien 38A
4563 Borhaug
Tlf: 38 39 44 54/ 91 72 44 08

6. Redegjørelse for arbeidet:

- a) Når og hvordan kom arbeidet i gang – idé.**
- b) Sentral problemstilling ved prosjektets start.**
- c) Ble problemstillingen endret underveis – hvordan?**

Et enkelt tips dannet utgangspunktet. Sommeren 2003 kom oppfordringen fra en ikke navngitt kilde om å se nærmere på omstendighetene rundt salget av Lista flystasjon som skjedde høsten 2002. Det var en kilde som visste at det som til da var kjent for offentligheten om salget av Lista flystasjon langt fra hele sannheten. Kilden hadde imidlertid ikke den fulle oversikt over hva som egentlig hadde skjedd – og utfordret derfor undertegnede til å se nærmere på saken. Graver du i den, vil du finne mye å skrive om, var omkvedet. Kilden hadde rett i det...

Lista flystasjon er ingen hvilken som helst eiendom. Det knyttet seg lokalt store forventninger til hva den 5.000 dekar store tidligere militærleiren med en av landets lengste flystriper (nær 3.000 meter lang) og 30.000 kvadratmeter bygningsmasse kunne brukes til da Forsvaret la ned den militære virksomheten på stedet i 1996. I årene som fulgte jobbet Forsvaret, Farsund kommune og andre aktører med en omstilling og tilrettelegging for sivil virksomhet på eiendommen – uten å lykkes særlig med det.

På det tidspunkt jeg begynte å grave i saken var det offentlig kjent at eiendommen var blitt solgt fra Forsvaret, ved Forsvarsbyggs prosjektorganisasjon Skifte Eiendom, til et privat Stavanger og Oslo-basert selskap; Lista Flypark AS. Aktørene bak selskapet, som var stiftet spesielt for den gedigne eiendomsoverdragelsen, var eiendomsselskapet Intervest Eiendom AS fra Stavanger og konsulentfirmaet Interconsult Prosjektutvikling AS. Informasjonsflommen rundt selve salget hadde partene selv styrt til å være en salgssum på 3,5 millioner kroner og klausuler om at Forsvaret skulle 50 prosent av alt videresalg av eiendomsmasse tiårsperiode, samt 30 prosent av selskapets eventuelle driftsoverskudd i samme tidsrom.

Utgangspunktet var gitt. Jeg måtte få innsyn i kjøpekontrakten. Skifte Eiendom ble ringt med anmodning om innsyn i avtalen. Etter muntlig avslag ble det sendt skriftlig begjæring per e-post. Svaret var det samme. Dokumentet var hemmelighetsstemplet etter Offentlighetslovens § 6.1 og Forvaltningslovens § 13. Å gi meg innsyn i salgsavtalen kunne etter Skifte Eiendoms mening enten «skade rikets sikkerhet, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner». Dermed ble den første meroffentlighetsbegjæring og klage – i en rekke av mange i denne saken – sendt til Forsvarsdepartementet.

Klagen ble tatt til følge. Skifte Eiendom ville ikke nøye seg med å postlegge eller fakse kjøpekontrakten. Den ble lagt fram på et avtalt møte

mellom journalisten, representanter fra Forsvaret og representanter fra kjøperne, samt næringssjefen i Farsund kommune som hadde vært med på å drive salget fram.

Det var til de grader hold i mitt utgangstips for saken: Kjøpekontrakten viste svært oppsiktsvekkende, og hittil ukjente detaljer omkring den omfattende eiendomsoverdragelsen ble nå kjent. Salgssummen var 3,5 millioner kroner. Dette hadde man kommet fram til ved å trekke fra 7,5 millioner til «brannsikringsutbedringer for sivilt etterbruk» fra «taksten» på 11 millioner. I tillegg hadde Lista Flypark AS fått godtgjort til sammen nær 14,5 millioner (!) i kompensasjon for ulike «ulemper» ved å overta eiendommen: Overtakelse av økonomiske forpliktelser i forhold til den største leietakeren på området, Lista Lufthavn AS (LILAS) (1,5 millioner kroner i året – til sammen 5,5 millioner), tilrettelegging for sivil næringsvirksomhet; infrastruktur (5,5 millioner) og tekniske installasjoner (3,5 millioner).

Kjøperne hadde med andre ord fått netto utbetalt rundt 11 millioner kroner for å overta «halve Lista». Lista Flypark AS var dessuten «under stiftelse» da salget ble avtalt i september 2002. Selskapet ble ikke formelt stiftet og registrert i Brønnøysund før 3. desember 2002 – to og en halv måned etter overdragelsen. Selskapets aksjekapital var minstekravet på 100.000 kroner. Mer trengte de ikke, siden de fikk tilført friske millioner fra Forsvaret.

Salget ble gjennomført uten formell utlysning og uten at noen andre fikk vite om at det fantes millioner å hente i forsvarssystemet dersom man spilte sine kort ut riktig ved forhandlingsbordet. Både Farsund kommune og nevnte LILAS hadde forhandlet med Forsvaret før aktørene bak Lista Flypark AS kom inn i bildet. Men ingen av dem – eller noen andre – fikk tilsvarende det gunstige tilbudet. LILAS hadde endog opsjon på å kjøpe eiendommen under ett – til 25 millioner. De fikk aldri vite noe om at det fantes mulighet for millionkompensasjon. Skifte Eiendom begrunnet valget av kjøper med at aktørene bak Lista Flypark AS både var seriøse, hadde nødvendig kompetanse og kapital. Særlig det siste skulle det etter hvert vise seg å være lite hold i.

Den sentrale problemstillingen ved starten av arbeidet – og gjennom hele prosjektet har vært å finne ut hva som EGENTLIG SKJEDDE da Lista flystasjon ble solgt. Jeg har benyttet en rekke kilder – åpne og anonyme, og sendt en rekke innsynsbegjæringer og klager for å FÅ FAKTA PÅ BORDET om det skandaløse salget.

Problemstillingen har i bunn og grunn vært den samme gjennom hele arbeidet med denne saken. Men underveis har det selvsagt dukket opp en rekke spørsmål og nye forhold som jeg har belyst og stilt kritiske spørsmål ved.

d) Arbeidsorganisering, metodebruk, kildebruk, problemer underveis.

Dette er en veldig omfattende og arbeidskrevende sak. Materien er uoversiktlig og Skifte Eiendom har helt åpenbart jobbet aktivt for å holde saken på et – for dem – håndterlig nivå. Så lenge det bare var «lille» Farsunds Avis som omtalte saken, hadde de kontroll. De har tatt grep; sparket saken oppover i systemet til «historieløse» overordnede, mens de som stod for forhandlingene med Lista Flypark AS en etter en ble luket ut av systemet – mer eller mindre frivillig.

Veien har på mange måter blitt til mens jeg har gått i denne saken. Det var ikke lett å legge noen strategi for det journalistiske arbeidet. På grunn av knappe ressurser i en liten redaksjon har jeg jobbet alene med denne saken. Daglig deadline (Farsunds Avis er en av landets minste seksdagersaviser) og nødvendigheten av å jobbe og skrive ut annet lokalstoff, har også vært utfordringer som har vanskeliggjort arbeidet.

I denne saken har jeg benyttet både muntlige og skriftlige kilder. Jeg har hatt flere muntlige kilder – en del anonyme. Hovedkilden; som gav meg utgangstipset, har jeg jobbet tett med, bearbeidet og pleiet hele tiden. Jeg har selvsagt hatt en rekke andre lokale kilder – både åpne og anonyme.

Etter hvert som saken utviklet seg har jeg også fått relasjon til nye muntlige kilder. Siden jeg jobber i en liten lokalavis på Sørlandet og saken på mange måter har versert både på et nasjonalt og regionalt nivå i et annet fylke, har jeg brukt mye tid på kildepleie per telefon. Det har blitt mange og lange telefonsamtaler både til Rogaland og Oslo. Over tid har jeg opparbeidet meg tillit og fortrolighet hos en rekke kilder jeg ikke kjente fra før. Systematisk kildepleie over tid har vært en viktig måte å hente inn informasjon til å drive saken videre. Det har vært både utfordrende og spennende.

På et tidlig stadium, mens jeg hadde klare indikasjoner på sakens omfang, men fremdeles stod med en rekke ubesvarte spørsmål var det å få eksperter til å slå fast regelverket for avhending av offentlig eiendom viktig. På den måten kunne jeg legge mer tyngde bak mine kritiske spørsmål til Skifte Eiendom og tilnærming til saken. Det er imidlertid ikke like attraktivt for de store og kjente professorene å stille opp for en liten avis som Farsunds Avis. At saken var mangesidig og komplisert gjorde det ikke mer tiltalende. Jeg lyktes imidlertid til slutt med å få betraktninger på trykk fra en professor innen offentlig rett ved Universitetet i Bergen.

Selvsagt var det også viktig å få politikere på banen. Skulle saken bli drevet opp på det nivået vi mente den hørte hjemme, var det helt nødvendig å få Agder-benken på Stortinget engasjert. Den daværende mest lokale representanten, Rolf Terje Klungland (Ap) lot seg sjokkere over avsløringene rundt salget. Han bragte saken inn i

nasjonalforsamlingen – først med et skriftlig spørsmål til forsvarsminister Kristin Krohn Devold (H).

Når det gjelder de skriftlige kildene, så har heller ikke de vært åpent tilgjengelige. Mye av arbeidet har dreid seg om en kamp for innsyn i nødvendige dokumenter. Arbeidet med å få innsyn i kjøpekontrakten er allerede nevnt. Liknende «slag» har jeg måttet utkjempe for også å få innsyn i andre brev, vedlegg til kjøpekontrakten og ikke minst Forsvarsbyggs internrevisjonsrapport om salget. Alle avslag er blitt påklaget til Forsvarsdepartementet. Noen har jeg blitt nødt til å gå helt til Sivilombudsmannen med. I de fleste sakene har jeg – etter mye strev – fått innsyn.

På et tidlig tidspunkt i arbeidet med denne saken bad jeg om innpass i Forsvarsbyggs arkiv på Sola. Jeg ønsker selv å lete etter bakgrunnsmateriale i arkivskuffene som omhandlet Lista flystasjon. Jeg fikk først muntlig innpass, men samtykket ble senere trukket tilbake med begrunnelse i at det lå både praktiske og sikkerhetsmessige hindringer i veien for et fysisk arkiv-gravearbeid fra min side. Jeg måtte ta til takke med en utkjøring av journalblad, basert på en rekke stikkord som jeg oppgav til arkivaren. Innsyn ble gitt i de dokumentene jeg bad om, uten at det var særlig mye å finne. Faktisk har mangelen på relevant dokumentasjon og underlagsmateriale for selve eiendomsoverdragelsen vært det store utropstegnet ved denne saken.

Underveis har jeg også brukt Elektronisk postjournal, som blant annet Forsvarsdepartementet er tilknyttet, til å finne både gammelt underlagsmateriale og nye brev og dokumenter i saken. Bizwebs søketjeneste har også vært til stor nytte både hva sjekking av personkabelen i selskapet gjelder; nettverket rundt og økonomiske forhold knyttet til dette. Søkemotorer i publikasjoner på Internett har også blitt brukt som et nyttig redskap.

Etter hvert ble som sagt MANGELEN på dokumentasjon i denne saken fra Forsvarets side en sentral problemstilling. Min systematiske kartlegging av dokumenter og bruk av muntlige kilder munnet ut i en konklusjon om at det ikke finnes ett eneste møttereferat eller noe offisielt dokument som sier noe om hva som foregikk forut for at salget ble avtalt. Gamle e-post-servere til personene som stod for selve salget for Skifte Eiendom ble også saumfart – etter påtrykk fra meg og min avis. Resultatet var også her negativt. Etter hvert fikk jeg – via personer hos kjøperne Lista Flypark AS – tilgang til noe av den e-postkorrespondansen som hadde gått forut for og etter undertegningen av salgsvtalen i september 2002. Denne korrespondansen var imidlertid bare en bekreftelse på slett håndverk fra Skifte Eiendoms side.

Det omfattende kildematerialet jeg etter hvert satt på; både av informasjon fra mine mange muntlige kilder og dokumentene jeg fikk

tilsendt, dannet grunnlaget for mine kritiske spørsmål til Skifte Eiendom, Forsvarsbygg og Forsvarsdepartementet. Før det kunne skje måtte selvsagt informasjonen systematiseres, sammenliknes og settes opp mot hverandre. Det skriftlige materialet har jeg forsøkt å katalogisere i ringpermer med skilleark for å bevare oversikten. Det har etter hvert blitt flere permer med dokumenter. I mangel på velegnede dataverktøy har gode, gammeldagse og enkle tankekart også vært til stor nytte. Et stykke papir med enkle strektegninger, piler og ringer med informasjon kan være velegnet når informasjon og tanker skal sorteres.

Avdekkingen av omstendighetene rundt salget av Lista flystasjon har vært en vanskelig, kompleks og meget utfordrende sak for en avis på Farsunds Avis' størrelse. I en redaksjon som teller til sammen ti redaksjonelle medarbeidere, hvor undertegnede er skrivende nyhetsredaktør, har arbeidet med denne saken kommet i tillegg til andre arbeidsoppgaver; organisering av det øvrige redaksjonelle arbeid og produksjon av andre saker til vår dagsavis med et opplag på i underkant av 6.000. Saken har på mange måter vært et kjempeløft for vår avis. Tilbakemeldingene på at vi har gått inn i saken med kritisk blikk og stått på for å stadig avsløre nye sider rundt det oppsiktsvekkende salget, har vært udelt positive. Saken har vært – og er fortsatt – et stort samtaleemne lokalt.

Jeg har jobbet alene med denne saken på mer enn én måte. I tillegg til at det har vært en enmannsjobb i vår egen redaksjon, var vår lille avis den eneste som skrev om saken i lang-lang tid. I Forsvarssystemet var man åpenbart tilfreds med å holde saken på det nivået. Man var selvsagt livredd for at saken skulle bli hevet opp på et nasjonalt nivå ved at de store mediene grep fatt i saken. Selv om vi i Farsunds Avis mener å inneha en viktig funksjon i vårt lille lokalsamfunn, har vi selvinnsikt nok til å innse at vi i den store sammenhengen ikke har gjennomslagskraft nok alene til å få saken løftet opp på det nivået den hører hjemme. Det var med forundring vi registrerte at ingen andre medier «kastet seg på» saken. Regionavisen Fædrelandsvennen var ikke på banen i det hele tatt. Heller ikke de nasjonale aviser eller medier så i begynnelsen hvor stor denne saken egentlig var. Årsaken til det kan selvsagt være at saken er komplisert. Man må bruke tid, krefter og ressurser på å sette seg inn i den. Den er umulig å tabloidisere, men krever plass, bakgrunn og dybde. Å være enerådende på saken har både hatt sine fordeler og ulemper. For meg har det selvsagt vært en fordel å kunne få jobbe med stoffet «i fred» uten press på å være først ute med neste avsløring i saken. På den annen side kunne jeg selvsagt ønske meg drahjelp fra større redaksjoner og mer leste aviser på et tidlig tidspunkt. Jeg og min redaktør var hele tiden vært overbevist om at vi satt på en kjempesak – en skandale av nasjonale dimensjoner. Men det er ikke til å legge skjul på at enkelte av våre lesere på et tidspunkt lurte på om vi egentlig visste hva vi drev med, siden ingen andre medier omtalte saken. Det var selvsagt det også Skifte Eiendom håpet skulle skje – og at fokuset på den måten skulle stilne og saken dø hen av seg selv. Maktspråk ble brukt for å fremme dette håpet. Da

prosjektorganisasjonens adm. dir. var på besøk i Farsund for første og eneste gang – for å orientere Farsund kommunestyre om saken, benyttet han anledningen til å påpeke mobbing av sine ansatte. Adressaten for disse beskyldningene ble ikke konkretiser; men alle skjønnte at han mente undertegnede og Farsunds Avis. For oss var imidlertid utspillet bare en spore til å fortsette å grave ufortrødent videre – med uforminsket styrke.

Sakens første store gjennombrudd, og en viktig bekreftelse for min del, fant sted da Forsvarsbyggs internrevisors rapport forelå og jeg fikk innsyn i den. Jeg hadde selvsagt håpet at den skulle underbygge de opplysningene jeg satt på og de regelbruddene jeg hadde påpekt og stilt kritiske spørsmål ved. Rapporten gav meg i så måte mer enn jeg hadde drømt om. Punkt for punkt inneholdt den nemlig knusende kritikk av Skifte Eiendoms håndtering av salget. Rapporten var oppsiktsvekkende på grunn av sin direkte form, og lite byråkratiske språk. Det var en solid bekreftelse på sakens omfang og dimensjon.

Det hører med til historien at jeg også denne gangen måtte legge trykk på for å få ut rapporten, til tross for at dette var lovet på forhånd. Forsvarsbygg gav meg først en samlerapport der internrevisorens kritikk var stilt opp mot juridiske betraktninger om samme sak gjort av advokatfirmaet Steenstrup Stordrange. Sistnevnte rapport var et rent bestillingsverk fra Skifte Eiendom, som de betalte svimlende 560.000 kroner for. Først da jeg presiserte klart og tydelig at jeg ikke ville slå meg til ro med samlerapporten, fikk jeg utlevert de to de hovedrapportene.

Den etterlengtede drahjelpen fra andre medier kom – sent, men godt. Da Aftenposten slo Lista-saken opp over hele førstesiden av søndagsutgaven 6. februar 2005 – riktignok uten å sitere Farsunds Avis, selv om vi hadde omtalt alle sakens elementer lang tid i forveien – var det som å skru på en bryter. For hovedstadsavisen var saken plutselig blitt brennaktuell fordi de på den tiden satte kritisk søkelys på forsvarsminister Kristin Krohn Devolds gjøren og laden. I den sammenheng passet Lista-skandalen perfekt inn i rekken av andre avsløringer. Den første saken deres kom halvannet år etter min første. Den inneholdt ingenting annet enn de opplysningene jeg allerede hadde gravd fram og presentert for offentligheten.

NRK Dagsnytt fulgte opp. De hadde saken som hovedoppslag hele dagen. Saken ble også referert i en rekke andre medier. Dagens Næringsliv gjorde blant annet flere brede og kritiske saker rundt salget. På det tidspunkt hadde det lyktes meg å drive saken alene opp til behandling i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite. Storingsrepresentant for Ap i Vest-Agder, Rolf Terje Klungland, hadde som nevnt stilt forsvarsministeren kritiske spørsmål basert på opplysninger fra mine artikler. Han hadde dessuten satt sin partifelle i kontrollkomiteen, Kjell Engebretsen på saken. Også Fremskrittspartiets fylkesparti i Vest-Agder hadde fattet interesse – og informert partileder Carl I. Hagen, som også var medlem i kontrollkomiteen. Komiteen sendte først et første brev med

spørsmål rundt salget til forsvarsministeren. Da hele medie-Norge viet saken oppmerksomhet, innså Engebretsen og resten av opposisjonspolitikere i komiteen at dette var en sak man burde få belyst i hele sin bredde.

Nå gikk det slag i slag. Da kontrollkomiteen varslet at de ville åpne egen sak om Lista-salget for Stortinget, kom Riksrevisjonen på banen. De gjennomførte på det tidspunkt en forvaltningsrevisjon av Skifte Eiendoms eiendomssalg generelt, med blick på Lista-saken, blant flere. Nå ble dette konkrete salget løftet ut av denne sammenhengen og gransket spesielt. Resultatet forelå 18. april. På en pressekonferanse presenterte riksrevisor Bjarne Mørk-Eidem «Dokument 3:7 Riksrevisjonens undersøkelse av salget av Lista flystasjon». Også dette dokumentet inneholdt drepene kritikk av Skifte Eiendom og Forsvaret, om enn i en noe mer forsiktig språkdrakt enn internrevisjonsrapporten. Nok en gang var landets øyne rettet mot Lista. Saken ble behørig dekket av de viktigste aviser, TV-kanaler og radiostasjoner.

Riksrevisjonens gjennomgang ble tatt alvorlig av Stortinget. Kontrollkomiteen stod overfor en rekke ubesvarte spørsmål. 9. mai 2005 ble det derfor holdt åpen høring om Lista-saken. De som ble kryssseksaminert fra Forsvarets side var daværende forsvarsminister Kristin Krohn Devold, administrerende direktør i Forsvarsbygg Frode Sjursen og daværende direktør i Skifte Eiendom Frode Tiltnes. Også Farsund kommune deltok på høringen. Ordfører Margit Brøvig (H) og rådmann Geir Røkkum var deres representanter. Kjøperne, Lista Flypark AS, var også invitert, men valgte å ikke stille på høringen. I forbindelse med kontrollsaken av Lista-salget ble det også stilt skriftlige kritiske oppfølgingsspørsmål til minister og departement. Det hele munnet ut i en meget kritisk komiteinnstilling før behandlingen i Stortinget.

Lista-saken fikk sitt foreløpige klimaks da den ble behandlet i Stortinget 14. juni 2005. Der ble den behandlet på to måter – ut fra to ulike tilnærminger. På bakgrunn av Riksrevisjonens kritikk, blant annet mot Skifte Eiendoms håndtering av forholdet til Farsund kommune, foreslo nemlig Arbeiderpartiet å kjøpe eiendommen tilbake fra Lista Flypark AS for deretter å selge den til Farsund kommune som de mente var blitt forbigått. Fremskrittspartiet var også for tilbakekjøp, men de ønsket å bruke flystasjonen som transittmottak for asylsøkere som venter på å bli sendt ut av landet. I Stortinget endte det med at begge forslag falt. Voteringsrekkefølgen ble avgjørende for sakens utfall.

Selve kontrollsaken fikk imidlertid et solid etterspill. En samlet opposisjon gikk nemlig inn for et kontroversielt tiltak; å frata Forsvarsdepartementet fullmakten til å selge tidligere forsvarseiendommer. I praksis betød vedtaket at alle slike salg skulle behandles av Kongen i statsråd. Vedtaket var et sviende nederlag for Regjeringen Bondevik og ikke minst forsvarsminister Kristin Krohn Devold. I flere aviser ble det spekulert i

hennes avgang. Hadde det ikke vært for at man var helt på tampen av en stortingsperiode og at man bare var måneder unna et nytt stortingsvalg er det mange som mener at saken kunne skapt regjeringskrise. At saken, under andre omstendigheter, ville forårsaket forsvarsministerens avgang er utvilsomt.

Etter at Regjeringen Stoltenberg kom til makten høsten 2005 har det rød-grønne flertall på Stortinget varslet at Forsvarsdepartementet (og med det Skifte Eiendom) vil få tilbake sine fullmakter til å selge forsvarseiendommer.

Trolig hadde ingen av de nevnte dramatiske konsekvenser utspilt seg hvis ikke Farsunds Avis hadde grepet fatt i det enkle tipset sommeren 2003 og satt kritisk søkelys på Lista-salget.

Det blir fortsatt mye å skrive om i kjølvannet av billigsalget av flystasjonen på Lista. Siste utvikling i saken er at EFTAS overvåkningsorgan, ESA, på eget initiativ har kontaktet norske myndigheter om saken. De ønsker å finne ut om millionkompensasjonen som ble gitt til kjøperne av eiendommen fra Forsvaret er å anse som ulovlig statsstøtte. I så fall risikerer kjøperne å måtte tilbakebetale et betydelig millionbeløp. Mulig brudd på EØS-reglene var ett av forholdene som internrevisjonen i Forsvarsbygg og Riksrevisjonen var inne på i sine rapporter, uten at noen konklusjon ble trukket fra noen av dem. Svaret på det spørsmålet er det til syvende og sist bare ESA som kan gi. Det vil ventelig komme i overskuelig fremtid.

7. Arbeidstid og fritid brukt på prosjektet.

Antall arbeidstimer som er gått med til dette prosjektet er umulig å fastslå. Men det dreier seg om et ikke ubetydelig antall timer. Det har vært en sak med mye bakgrunnsjobbing. Kilder har ringt til, og blitt ringt opp av undertegnede, både på ettermiddag- og kveldstid. Mye systemiseringsjobbing, søking på nett og dokumentlesning er også blitt gjort utenom arbeidstid. Men saken har til tider vært så spennende å jobbe med at også denne ekstrainsatsen har vært lystbetont.

8. Spesielle erfaringer/ konsekvenser:

- Tinglysning av forpliktelsene som følger millionutbetalingene til eiendommens nye eiere. Uten vårt søkelys på saken hadde det trolig aldri blitt gjennomført, med de konsekvenser det kunne fått blant annet for Farsund kommune. Manglende vedlikehold av dreneringssystemet over eiendommen vil for eksempel kunne få dramatiske lokale konsekvenser.
- Alle de involverte i salget har sluttet i Skifte Eiendom. Prosjektlederen ble tvunget til å gå – med etterlønn. Daværende

distriktssjef i Skifte Eiendom Vest, som hadde det formelle ansvaret for det fatale salget, grep begjærlig første mulighet til å komme seg bort fra stillingen – noe hans overordnede hadde intet imot. Administrerende direktør i Skifte Eiendom, som også satt i den stolen da salget ble utført, ble først omplassert til eiendomsdirektør i samme organisasjon. Han måtte senere forlate denne posten. Etter det jeg har grunn til å tro skyldes hans avgang fra Forsvarsbygg-systemet ene og alene Lista-saken.

- Rapporten etter internrevisjonen og de grep som er tatt underveis i Forsvarsbyggs arbeid med denne. Lista-saken har, etter våre avsløringer, skapt store bølger internt i organisasjonen. En rekke tiltak er blitt gjennomført, nye rutiner innført.
- Riksrevisjonens «Dokument 3:7» (2004-2005). En kritisk gjennomgang av Lista-saken.
- Stortingets kontroll- og konstitusjonskomites mange kritiske spørsmål til forsvarsministeren i kjølvannet av våre avisartikler om Lista-salget – og til slutt ramsalte kritikk av salget.
- Åpen høring i Stortinget om Lista-saken 9. mai 2005.
- Stortingets behandling av saken 14. juni 2005 som endte med «vingeklipping» av forsvarsministeren og departementet. Alle eiendomssalg måtte etter det behandles av Kongen i statsråd. Det var en direkte konsekvens av Lista-saken.
- ESAs pågående granskning av spørsmålet om brudd på EØS-reglene for utbetaling av statsstøtte.

9. Farsund 20.01.2005

Svein Morten Havaas
Nyhetsredaktør
Farsunds Avis
svein.morten@farsunds-avis.no

Vedlegg:
Avisartikler, leserinnlegg og
lederartikler i Farsunds Avis

Linker til rapporter:

http://www.riksrevisjonen.no/Aktuelt/Pressemeldinger/Pressemelding_dok_3_7_2004_2005.htm
(riksrevisjonens dok. 3:7 (2004-2005))
<http://www.skifte.no/portal/1108476369.77/Riksrevisjonens%20rapport%20om%20salget%20av%20Lista%20flystasjon> (videre linker til alle rapportene i Forsvarsbygg-systemet, internrevisjon, oppsummering og tiltaksrapport, Steenstrup-Stordrange, samt vedlegg til disse.